

В зв'язі з недостатньою оздоровительною направленістю освітнього процесу необхідно змінювати систему освіти в відповідності з віковими і функціональними особливостями дитини. Шкільний процес потрібно організувати таким чином, щоб, з однієї сторони, успішно вирішувалися освітні і виховні завдання, а з іншої – не наносився шкоди здоров'ю навчаючихся, забезпечувалися нормальний процес росту і розвитку організму. При цьому успішне навчання повинно забезпечуватися прийнятною адаптаційною ціною. Сьогодні нагала необхідність корекції методических прийомів і педагогіческих технологій з урахуванням природно – наукових позицій. Це означає неукоснительне дотримання фізіологіко-гігієніческих нормативів при організації шкільного процесу і позашкільного часу, урахування психофізіологіческих особливостей школярів на кожному етапі індивідуального розвитку. Науковий підхід передбачає також постійний контроль показників здоров'я по мірі росту і розвитку дитячого організму. Очевидно, що окремі профілактические, оздоровительные і реабілітаційные методи не дадуть стабільного покращення здоров'я дітей без перегляду деяких устоявшихся позицій в освіті, без вибору нових форм і методів роботи. Тільки цілеспрямоване, своєчасне і систематическое проведення заходів з урахуванням природно – наукових принципів в сфері шкільного життя забезпечать оптимальне протікання функцій організму дитини, високу працездатність, комфортне становище школяра і виключають негативні тенденції в динаміці показників здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баранов А.А. *Состояние здоровья современных детей и подростков и роль медико-социальных факторов в его формировании* / А.А. Баранов, В.Р. Кучма, Л.М. Сухарева // *Вестн. Рос. АМН.* - 2009. - № 5. - С. 6-11.
2. Басанець Л.М. *Комплексна оцінка фізичного розвитку дітей* / Л.М. Басанець, О.І. Іванова, Є.В. Гусак // *Довкілля та здоров'я.* - 2009. - № 2. - С. 69-72.
3. *Врачебный контроль за физическим воспитанием современных школьников* / Н.Г. Чекалова, Ю.Р. Силкин, О.В. Халецкая, С.А. Чекалова, Е.В. Жилиева, А.А. Козинец // *Материалы Всероссийского конгресса по школьной и университетской медицине с международным участием (Москва, 2010 г.)*. – М., 2010. - С. 633-637.
4. Ермакова М.А. *Модель образовательной среды школы в формировании индивидуального опыта здоровьесбережения учащихся* / М.А. Ермакова // *Сибирский педагогический журнал.* - Новосибирск: НГПУ, 2008. - Вып. 6. - С. 178-184.
5. Клестова О.А. *Об уровнях готовности учителей к осуществлению здоровьесберегающего образовательного процесса* // *Спортивная тренировка, восстановительная медицина, образование, правовые и экономические аспекты физической культуры и спорта* : Сб. науч. тр. молодых ученых УралГАФК. – Вып. 3. – Челябинск : УралГАФК, 2004. - С. 52-55.

Седляр М.О.

ФАКТОРИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

В статті систематизовані фактори, які впливають на швидкість інноваційного розвитку країни і розглядаються деякі з них.

Постановка проблеми. Інновації на сьогоднішній день є одним із головних чинників сталого або прискореного економічного розвитку. Вони лежать в основі побудови нової моделі розвитку країни – інноваційної. На даний процес здатні впливати ряд факторів контрольованого та неконтрольованого характеру. Виокремлення всіх цих чинників, аналіз, вивчення механізму їх впливу дозволяє краще управляти процесами перебудови економіки країни, прогнозувати динаміку трансформації відповідно до принципів інноваційної моделі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Огляд вітчизняної та зарубіжної літератури дозволяє зробити висновок, що проблема визначення факторів, які здійснюють вплив на інноваційний розвиток країни, розглядається вкрай фрагментарно. Частково їх розглядають Аданоманова З., Александрової В., Антоноука Л., Бажал Ю., Гальчинський А, Крупка М., Федулова Л.

Дослідження та повноцінний аналіз факторів інноваційного розвитку дозволяє систематизувати механізми впливу на інноваційний розвиток, розробляти адекватні практичні рекомендації при розробці стратегії переходу країни до інноваційної моделі розвитку.

Метою статті є виокремлення та групування факторів, які здатні впливати на процеси переходу країни до інноваційної моделі розвитку, розгляд механізму їх дії.

Виклад основного матеріалу. Фактори, що впливають на інноваційний розвиток, можна згрупувати наступним чином:

- Законодавчо-правові: нормативно-правові акти, адміністративні постанови, регіональні укази (акти в сфері захисту інтелектуальної власності, інноваційної, інвестиційної, податкової діяльності тощо), державні, міжнародні, регіональні програми, державний бюджет тощо.
- Фінансово-економічні: інвестиційний клімат, держзамовлення, вільні (спеціальні) економічні зони, податкові та кредитні пільги, конкуренція, пряме і часткове фінансування, наявність значних ресурсів у державі чи приватного сектору та ін.
- Організаційно-управлінські: структура секторів економіки, протекціонізм, інтеграція сегментів національної інноваційної системи (НІС), міжнародна кооперація в інноваційно-виробничому процесі та ін.
- Інституційні: державна, антимонопольна, економічна, науково-технологічна, освітня та інші політика, інноваційна інфраструктура, національні стратегії (як власної держави, так і інших країн), міжнародне та національне конкурентне середовище та ін.
- Соціально-політичні: висококваліфіковані та наукові кадри, їх підготовка, інтелектуалізація населення, інтелектуальний капітал, інтелектуальна міграція («відтік» або «приплив» мізків), високий рівень життя, демографічні проблеми, політична ситуація тощо.

– Природно-географічні: територіальне розташування, природні ресурси, площа тощо [1, 172-173].

Розглянемо коротко деякі найважливіші фактори.

Нормативно-правові акти, адміністративні постанови, регіональні укази – це документи світового, регіонального, державного чи місцевого значення, що регулюють правові відносини з різноманітних проблем та напрямків діяльності. Вони прямо чи опосередковано впливають на процеси інноваційного розвитку в країні. Цілком зрозуміло, що податковий, митний кодекси, державні закони та підзаконні акти здатні впливати на інноваційну активність через фіскальні механізми, обов'язкові вимоги чи норми тощо. Вони мають в основному директивний характер та регулюють найважливіші питання суспільних відносин. В тому числі – інноваційну діяльність та інноваційний розвиток.

Державні, міжнародні та регіональні програми мають на меті впорядкувати фінансування різних проектів чи об'єктів, на які вони направлені, механізм взаємодії з різними органами влади та державними (міжнародними) інститутами, залучення ресурсів, впорядкування правової бази тощо. Тому вони прямо або опосередковано можуть впливати на інноваційні процеси в країнах. Прикладами таких програм, які можуть впливати на різні напрями діяльності національних інноваційних систем (освіту, науково-дослідну роботу, комерціалізацію (фінансування) інновацій і т. д.), є: Сьома рамкова програма з наукових досліджень та розвитку технологій (7РП), EUREKA, БРИТЕ, ЕСПРИТ, СПРИНТ. Деякі програми направлені на окремі елементи інноваційних систем. Tasis, Phare (Фаре), Socrates (Сократ, в межах якої виділяють ще 8 програм), Erasmus Mundus, COMENIUS, TEMPUS, Youth Programme (Молодь), Леонардо да Вінчі тощо являються регіональними програмами, які впливають на освітню складову національної інноваційної системи. Деякі державні програми стимулюють процес комерціалізації інновацій, тобто їх впровадженню в життя. Наприклад, британські програми «Молоді підприємці», «Програма розширення бізнесу», «Програма гарантованого кредиту» тощо.

Вільні економічні зони, митні та податкові пільги здатні значно прискорити інноваційний розвиток країни. Оскільки в тих регіонах, які характеризуються наявністю різного роду пільг (податкових, митних, кредитних тощо) відбувається притік інвестицій (як реальних, так і фінансових) що призводить до технологічного оновлення основних фондів, використання ресурсозощаджуючого або продуктивнішого обладнання, створюються підприємства, які часто використовують організаційні інновації. Спільно із інвесторами активізується підприємницька діяльність щодо нарощування експорту товарів.

Міжнародна та національна конкуренція. Ще Й.Шумпетер вказував, що конкуренція являється «креативним руйнівником». Саме вона розглядається як боротьба нового зі старим, інновацій із застарілим технологіями, ринками чи методами. Конкуренція полягає у постійному пошуку новаторства, які здатні забезпечити життєдіяльність підприємств. Й.Шумпетер відводив конкуренції роль ліквідатора на ринку організацій, які використовують застарілі технології та не здатні до творчості, креативу, тобто інновацій. Тому конкуренція являється важливим фактором інноваційного розвитку як підприємств, так і країни в цілому.

Інтеграція сегментів національної інноваційної системи (НІС). Під національною інноваційною системою розуміють систему відмінних взаємопов'язаних інститутів, що виробляють, зберігають і передають знання, майстерність та створені людиною продукти, які використовуються при розробці нових знань і технологій. Чим краща взаємодія різних елементів цих систем, тим швидшими являються темпи розвитку економіки, країна показує вищі показники зростання ВВП, трансформують різні галузі суспільного виробництва.

Протекціонізм – це економічна політика держави, спрямована на захист національної економіки від іноземної конкуренції шляхом уведення великих розмірів мита на певні товари, які ввозяться до країни, а також низка деяких інших заходів [2, 770]. Протекціонізм окремих галузей може призводити до гальмування інноваційного розвитку, оскільки такі підприємства можуть діяти на ринках, відчуваючи певний захист з боку держави. Їх інноваційна активність падає, оскільки конкуренція в таких випадках ослаблюється. Однак саме вона є важливим каталізатором інновацій. Проте, якщо держава визначилася із пріоритетними інноваційними галузями, їй необхідно вживати протекціоністські заходи з метою їх захисту від зовнішнього конкурентного середовища, створення сприятливого інкубаційного періоду, по закінченню якого підприємства виходять на ринок значно конкурентоспроможнішими. З іншої сторони, політика протекціонізму може призвести до затягування періоду «становлення» молодих галузей на довгі роки.

Міжнародна кооперація в інноваційно-виробничому процесі це похідна форма міжнародного поділу праці, яка полягає в розвитку міжнародних виробничих зв'язків, що виникають та існують між міжнародно-спеціалізованими суб'єктами з метою поєднання взаємодоповнюючих виробничих процесів. Вона дозволяє здійснювати глобальні наукові дослідження, які пов'язані із значними фінансовими витратами, знижувати ризики при здійсненні великомасштабних проектів тощо. Наприклад, реалізація програм освоєння космосу, створення андронного колайдера можливий завдяки міжнародній кооперації різних країн, оскільки такі проекти мають велику вартість та не пов'язані із комерційною вигодою.

Антимонополюсна політика. Галузі, в яких існують високі бар'єри щодо входження на ринок, характеризуються високим ступенем монополізму. Вони можуть здійснювати двоякий вплив на інноваційний розвиток. По-перше, зловживання таким становищем дає можливість компанії отримувати високий (монополюсний) прибуток без необхідності впровадження інновацій, пошуку більш ефективніших методів організації роботи тощо. В такому випадку відбувається процес гальмування інноваційного розвитку в державі. З іншої сторони, монополії зазвичай являються фінансово здоровими, великими корпораціями, які мають розвинену організаційну структуру та отримують стабільні прибутки. Такі фірми можуть собі дозволити створювати та підтримувати відділи науково-дослідних розробок.

Висновки. Інноваційний розвиток держави залежить від законодавчо-правових, фінансово-економічних, організаційно-управлінських, інституційних, соціально-політичних та природно-географічних факторів. Вони прямо та опосередковано впливають на різні процеси, які формують обриси національної інноваційної моделі розвитку, гальмуючи або прискорюючи їх. Тому аналіз цих факторів в межах України дозволить визначити наявний стан та проблеми економічних процесів та явищ, які здатні вплинути на швидкість інноваційної перебудови країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адаманова З.О. *Инновационные стратегии экономического развития в условиях глобализации / Киевский национальный экономический ун-т. – Симф.: Крымучпедгиз, 2005. – 504 с.*
2. *Словник іншомовних слів / уклад. Л.О. Пустовіт [та ін.] – К.: Довіра, 2000. – 1018 с.*

Стахова О.О.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Загострення духовно-матеріальних суперечностей в умовах фундаментальних політичних, соціально-економічних перетворень, що відбуваються в Україні, передбачає розв'язання цілої низки важливих для становлення держави завдань, серед яких одним із значущих є завдання всебічного гармонійного розвитку підростаючого покоління, реалізація якого забезпечується насамперед системою освіти. Відтак, формуючи дитячу особистість, майбутнього громадянина країни, варто зауважити, що в цьому нелегкому процесі задіяні різні рівні освітньої галузі, серед яких питома вага все ж таки в першу чергу припадає на школу, зокрема, середню та старшу її ланки.

Однак, із огляду на вищезазначений контекст, слід відмітити, що, наголошуючи на ролі II й III ступенів шкільної освіти, доцільно підкреслити, що не менш важливою за своїм значенням, функціональними обов'язками є початкова школа (1 – 4 класи), про що переконливо свідчить науковий доробок багатьох авторів, а саме: Ш.О. Амонашвілі [1], Л.І. Божович [2], Н.І. Гуткіної [3], В.В. Денисенко [4], Д.Б. Ельконіна [5], С.А. Литвиненко [7], Г.О. Люблінської [8], О.А. Остряньської [9], О.Я. Савченко [11], В.О. Сухомлинського [12], Л.О. Хомич [13], Т.М. Яблонської [14] та ін.

Активно досліджуючи специфіку професійної діяльності педагога I ступеня загальноосвітньої школи, ряд фахівців, чий науковий пошук спрямований на вивчення даної ланки освіти, дійшли до висновку, що вчитель початкових класів здійснює особливо відповідальну роль у формуванні особистості дитини, оскільки вік 6 – 7 років, у який відбувається перехід від дошкільного дитинства до шкільного життя, є перехідним, критичним, одним із переломних моментів у фізичному й психічному розвитку дитини.

У зв'язку з цим, працюючи над розкриттям особливостей професійної діяльності вчителя 1 – 4-х класів, нам хотілося б звернути окрему увагу на результати дисертаційної роботи В.В. Денисенко [4], котра, досліджуючи специфіку професійно-педагогічних ціннісних орієнтацій педагога початкової ланки шкільної освіти, підкреслила, що вчитель початкових класів виступає, з одного боку, як викладач знань із предметів різного профілю (математичного, гуманітарного, природничого, художньо-естетичного), а з іншого – як вихователь дитячої особистості, організатор діяльності та спілкування як із учнями, так і з їхніми батьками.

Відтак, зважаючи на попередні міркування, необхідно відмітити, що виокремлені В.В. Денисенко [4] функції професійної діяльності вчителя 1 – 4-х класів є, на наш погляд, основою для розкриття психолого-педагогічних особливостей його трудової діяльності, які, як показали проведені нами теоретичні розвідки, раніше не були предметом спеціального комплексного дослідження різними науковцями.

А тому, враховуючи вищевказані погляди дослідниці, однією з перших особливостей професійної діяльності педагога початкової ланки шкільної освіти, є широта його академічних знань, пов'язана з викладанням значної кількості різнопрофільних навчальних дисциплін, про що, зокрема, йдеться в педагогічній психології за редакцією класиків української психології Д.Ф. Ніколенка [10] та Л.М. Проколієнко [10].

Проте, як зазначає О.А. Остряньська [9], оскільки в основі діяльності вчителя початкових класів лежить багатопредметність, то не менш важливим для нього є не лише загальна ерудиція, а й здатність учителя 1 – 4-х класів донести існуючу систему знань до учнів, тобто вміння оперувати методиками викладання всіх предметів початкової школи, спрямованих на визначення змісту основних знань, умінь, навичок навчання та виховання з кожної дисципліни, підбір ефективних методів, засобів і форм, здатних передусім активізувати розумову діяльність молодших школярів та закріпити новий матеріал безпосередньо на уроці.

Крім того, з огляду на низку психолого-педагогічних праць, варто звернути окрему увагу й на здатність педагога завоювати в навчально-виховному процесі довіру учнів, створити атмосферу доброзичливості, відкритості, справедливості, побудувати відносини з вихованцями на основі реального співробітництва та партнерства, оскільки авторитарне спілкування вчителя залишає дітей внутрішньо пасивними, затримує і пригнічує прояв їх глибинних душевних якостей, що безпосередньо негативно позначається на рівні їх успішності.

Наступною, другою особливістю професійної діяльності педагога початкової ланки шкільної освіти, котра безпосередньо витікає з її функцій, є референтність ролі вчителя початкових класів для молодших школярів. Адже, як засвідчують науковці, в даному віці наслідування, яке виступає одним із провідних видів поведінки дитини, позначається на некритичному копіюванні нею якостей особистості першого вчителя, безмежній довірі до нього, визнанні його авторитету, лідерства.

У зв'язку з цим, слід підкреслити, що молодші школярі, прагнучи бути схожими на свого педагога в манері говорити, триматися, у вчинках, засвоюють різні зразки його поведінки й переносять їх до власного репертуару, сприяючи тим самим формуванню самопізнання, становленню свого стилю спілкування в міжособистісних стосунках із оточуючими.

Водночас, розкриваючи особливості цієї специфічної ознаки професійної діяльності педагога початкової ланки шкільної освіти, необхідно звернути окрему увагу на фон взаємодії вихованців із учителем, прояв їх потреби бути поряд із наставником, бути поміченим ним, сподобатися, порадувати успіхами у всіх видах діяльності. Відповідно, з огляду на вищезазначене, варто наголосити на неабиякій ролі особистості самого педагога, значенні його людських якостей (материнської ласки по відношенню до учнів, здатності до співчуття, співпереживання (емпатії), особливої доброти та теплоти, уважності, щирості, відкритості, чесності, справедливості тощо) в становленні особистості дитини. Однак, як відмічає більшість дослідників, зокрема, І.О. Зимня [6], окреслені вище якості є більш притаманними жінкам, що свідчить про незначне представлення в даній професійній сфері чоловіків, як, власне, і в усій педагогічній діяльності в цілому.

Відтак, із огляду на значення професійно важливих якостей учителя початкових класів у формуванні молодшого школяра, слід наголосити на стримуванні вчителем своїх негативних емоцій, оскільки крикливий, дратівливий педагог, котрий здійснює